

Motion till riksdagen 2005/06:Sf432

av **Göran Hägglund m.fl. (kd)**

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Motionen delad mellan flera utskott

1 Sammanfattning – familjepolitik för valfrihet och rättvisa

Kristdemokraterna vill ha en familjepolitik som skapar valfrihet och rättvisa, som ger föräldrar makt att bestämma över sin egen tid med barnen. En politik som möjliggör ett fungerande familjeliv där barnen får den centrala plats de rättmätigt ska ha. En politik som bygger på insikten att fungerande familjer är oundgängliga för ett gott samhälle.

Försöken att politiskt styra familjen mot ett, och endast ett, sätt att leva tilltar i styrka. De oaser av valfrihet som tills dags dato har funnits är hotade. Vi vill enträget försvara den valfrihet som finns. Men vi vill mer, vi vill öka möjligheterna att välja på fler områden. Endast så kan vi skapa möjligheter för barnfamiljerna att hantera den vardag som de lever i.

Kristdemokraternas familjepolitik bygger på övertygelsen att familjen är en naturlig gemenskap som finns – och kommer att finnas – vad än vissa politiker anser om saken. Familjen som institution har överlevt historiens olika skiftningar, varken krig eller totalitära diktaturer har kunnat utplåna den. Den finns därför att vi som människor behöver den.

Vad som avses med en familj har skiftat genom historien – det är sant – men kärnan har alltid bestått av relationen mellan mamma, pappa och barn. Vad som är väsentligt är att det skapas förutsättningar för familjen att fungera på ett sådant sätt att den kan fylla sin funktion – att ge trygghet åt barnen, forma stabila relationer mellan föräldrarna och skapa gemenskap över generationsgränserna.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning – familjepolitik för valfrihet och rättvisa.....	1
2	Innehållsförteckning.....	2
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
4	Våra familjepolitiska mål	7
5	Våra viktigaste förslag i sammanfattning	7
6	Sverige behöver ett familjepolitiskt nytänkande.....	7
6.1	Mer tid för familjen	8
6.2	Det ifrågasatta arbetet.....	9
6.3	Det förebyggande arbetet.....	9
7	De ekonomiska stöden till barnfamiljer	10
7.1	Våra viktigaste förslag för en bättre ekonomisk familjepolitik	11
7.2	Fördubblat och beskattat barnbidrag.....	11
7.3	För trygghet och valmöjligheter för småbarnsföräldrar	12
7.3.1	Vårt alternativ till den nuvarande föräldraförsäkringen.....	13
7.4	Graviditetspeng – trygghet i väntans tider	13
7.5	En flexibel föräldrapenning med valmöjligheter – trygghet för barnen	14
7.5.1	Valfrihet i föräldraförsäkringen	14
7.6	Höjt golv och tak i föräldraförsäkringen.....	15
7.7	Barndagar – en valfrihetsreform för mer tid med barnen	16
7.7.1	Möjligheter med barndagarna.....	17
7.8	Jämförelse mellan Kristdemokraternas och regeringens förslag	17
8	Rättvis barnomsorg med valmöjligheter.....	18
8.1	Kommunala vårdnadsbidrag.....	19
8.1.1	Erfarenheter av vårdnadsbidrag	20
8.1.2	Starkt stöd för vårdnadsbidrag.....	20
8.2	Reell etableringsfrihet i barnomsorgen.....	21
8.3	Maxtaxan och kvaliteten inom förskolan.....	21
9	Andra familjepolitiska förslag	21
9.1	Utökad rätt till tjänstledighet för föräldraledig	21
9.2	Delad premiepension	22
9.3	Sjukpenninggrundande inkomst (SGI)	23
9.4	Tillfällig föräldrapenning	23
9.4.1	Fusk med TFP	23
9.5	Underhållsstöd.....	24
9.6	Bostadsbidragen	24
10	Stöd till barn och föräldrar – inte bara ekonomi	25
10.1	Uppvärdera föräldrarollen	25
10.2	Föräldrautbildning – föräldrar stärker föräldrar.....	25
10.3	Utveckla familjecentralerna.....	26
10.4	Familjerådgivning.....	27
10.5	Barnen behöver båda sina föräldrar – även om de separerar	27
11	Ett barnvänligt arbetsliv.....	28

Fel! Okänt namn på

11.1	Flexibel arbetstid och öppna arbetsplatser.....	28
11.2	Att riva hinder – attitydförändringar till föräldraledighet.....	29
11.3	Stärkt skydd mot diskriminering vid föräldraledighet.....	30
11.4	Hemarbetet måste uppvärderas.....	30
11.5	Avdrag för hushållstjänster	31

Fel! Okänt namn på

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om målen för familjepolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjens oersättliga ställning och uppgift i samhället.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen samt sociala och ekonomiska stödformer utformas så att de innebär ett stöd för stabila relationer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en familjepolitisk reform.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett förhöjt och beskattat barnbidrag.
6. Riksdagen beslutar att införa en generell graviditetspeng i enlighet med det förslag som anförs i motionen.
7. Riksdagen beslutar att utöka rätten att överlåta dagar i föräldraförsäkringen till att gälla alla föräldrapenningdagar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avstå all ytterligare kvotering av föräldraledigheten.
9. Riksdagen beslutar att höja grundnivån i föräldraförsäkringen i enlighet med vad som anförs i motionen.
10. Riksdagen beslutar att införa 300 barndagar som omfattar alla barn i enlighet med vad som anförs i motionen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa ekonomiska och praktiska förutsättningar för valfrihet i barnomsorgen.¹
12. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förändringar i kommunallagen och skollagen så att kommunen blir skyldig att erbjuda kommunala vårdnadsbidrag till de föräldrar som inte utnyttjar annan kommunalt finansierad barnomsorg i enlighet med vad som anförs i motionen.¹
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återinföra fri etableringsrätt i barnomsorgen.¹
14. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagen i enlighet med vad som anförs i motionen om utökad rätt till tjänstledighet för vård av barn.²
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att genomförandegruppen för det nya pensionssystemet ges i uppdrag att utreda utformningen av reglerna för delad premiepension i enlighet med vad som anförs i motionen.
16. Riksdagen beslutar att den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på ett genomsnitt av de senaste 12 månadernas inkomster i enlighet med vad som anförs i motionen.
17. Riksdagen beslutar att taket för vård av sjukt barn inom den tillfälliga föräldrapenningen behålls på nuvarande nivå.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om underhållsstödet.

Fel! Okänt namn på

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att höja bostadsbidraget.³
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att uppvärdera föräldrarollen.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om föräldrautbildning.⁴
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att på nationell nivå stimulera huvudmännen i syfte att bygga upp en permanent familjecentral i varje kommun.⁴
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att stärka familjerådgivningen genom att införa en familjerådgivningspeng och en gratischeck till familjerådgivning.⁴
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utvärdera dagens samarbetsamtal och att i utvecklad form göra dessa till praxis.⁴
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om flexibel arbetstid och öppna arbetsplatser för småbarnsföräldrar.²
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att införa ett särskilt förbud mot diskriminering av föräldraledda i föräldraledighetslagen.²
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att uppsägningstiden vid uppsägning på grund av arbetsbrist av anställd som är helt föräldraledig börjar löpa först när arbetstagaren helt eller delvis återupptar sitt arbete.²
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att genom lagstiftningen garantera rätten att återuppta sitt arbete utan försämrade villkor efter föräldraledighet.²
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att uppvärdera hemarbetet genom att ta hänsyn till det i pensions- och socialförsäkringshänseende.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om skattelättnader för hushållstjänster.⁵

Fel! Okänt namn på

31. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2006 anslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag (1 000-tal kr)	Anslagsförändring (1 000-tal kr)
21:1 Allmänna barnbidrag	23 805 000	+300 000
21:2 Föräldraförsäkring	27 170 292	-964 000
21:3 Underhållsstöd	2 273 000	-200 000
21:4 Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	35 784	+8 000
21:6 Vårdbidrag till funktionshindrade barn	2 680 215	+1 000
21:8 Barndagar (nytt anslag)	–	+3 050 000
Summa totalt för utgiftsområdet	61 460 291	+2 195 000

¹ Yrkandena 11–13 hänvisade till UbU.

² Yrkandena 14 och 25–28 hänvisade till AU.

³ Yrkande 19 hänvisat till BoU.

⁴ Yrkandena 21–24 hänvisade till SoU.

⁵ Yrkande 30 hänvisat till SkU.

4 Våra familjepolitiska mål

- Skapa valfrihet för familjerna.
- Stärka familjens roll och ansvar – offentlig sektor ska vara stödjande, inte styrande.
- Skapa gynnsammare förutsättningar för stabila familjerelationer.
- Ge barn mer tid tillsammans med sina föräldrar.
- Förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män.
- Skapa valfrihet och rättvisa i barnomsorgen.
- Ge föräldrar handlingsfrihet att ordna sin vardag.
- Stödja familjer med låga inkomster.
- Möjliggöra gemenskap över generationsgränserna.

5 Våra viktigaste förslag i sammanfattning

- En valfrihetsreform med 300 barndagar värda 60 000 kr – mer tid för barnen.
- Inför kommunala vårdnadsbidrag – en rättvis barnomsorg med valmöjligheter.
- En föräldraförsäkring där föräldrarna har valfrihet – ingen tvångsdelning.
- Fördubblat och beskattat barnbidrag – förbättrat stöd till de sämst ställda.
- Generell graviditetspeng – ökad trygghet i väntans tider.
- Höjt golv i föräldraförsäkringen – bättre stöd för unga föräldrar.
- Rätt till tre års tjänstledighet vid föräldraledighet.
- Skärpt diskrimineringslagstiftning vid föräldraledighet.

6 Sverige behöver ett familjepolitiskt nytänkande

Nu är det hög tid att ändra kurs i familjepolitiken. Alltför länge har inriktningen i Sverige styrts av en i grunden negativ syn på familjen. Trots att familjens betydelse för barnens trygghet och samhällets välfärd och stabilitet knappast kan överskattas är den ständigt ifrågasatt. Makarna Myrdal slog på 1930-talet an den ton som har kommit att präglade den familjepolitiska orienteringen. Mottot verkar ha varit att allt det som familjen gör kan staten göra bättre. Självständiga familjer har behandlats som något gammalt förlegat som stått i vägen för realiserandet av det nya, moderna samhället. Ropen har skallat ”död åt familjen” och ”avskaffa äktenskapet”. Och det fortsätter att skällas. Dödförklaringen av familjen utropas om och om igen.

Vi kristdemokrater är fullt medvetna om att familjen förändras och att vissa familjer fungerar bra och andra mindre bra. Det finns inga perfekta familjer eftersom vi människor som bygger upp familjerna har våra fel och

Fel! Okänt namn på

brister. Men dessa förhållanden förändrar inte de grundläggande fakta som ligger till grund för familjen – barnets behov av och rätt till sina föräldrar och människans behov av gemenskap. Det måste helt enkelt finnas goda förutsättningar för att bilda familj, att ta hand om barnen och att få familjelivet att fungera.

Alla familjer bygger på en värdegemenskap, vilket innebär att dess medlemmar måste dela vissa grundläggande normer och värderingar för att den ska hålla samman. Lojalitet, osjälviskhet, ansvar, kärlek, ödmjukhet, plikt, respekt, uthållighet, jämställdhet och trohet är några viktiga komponenter. Ju svagare värdegemenskapen är desto mer komplicerad och bräcklig blir familjesammanhållningen. Vår utgångspunkt är att familjepolitiken ska stödja de normer och värderingar som gör familjelivet möjligt, och den ska ge verktyg till familjer att ordna sina liv på ett för dem väl fungerande sätt. Stabila och trygga familjer ger trygga barn som växer upp till trygga vuxna. Därför är det en god investering att satsa på en bra familjepolitik.

Den kristdemokratiska politiken utgår från subsidiaritetsprincipen. Denna innebär att politiken byggs ”underifrån”. Det en liten gemenskap själv klarar av att hantera ska den ansvara för och själv besluta om. De överordnade gemenskaperna ska stödja de små gemenskaperna. För familjepolitikens utformning innebär detta att så många beslut som möjligt, som berör familjen, ska fattas av familjen själv. Ett sådant beslut är valet av barnomsorgsform som, enligt vår mening, är en föräldraangelägenhet. Vi vill flytta makten över barnomsorgen från riksdags- och kommunpolitiken till föräldrarna. Staten och kommunerna ska skapa valmöjligheter, inte välja åt familjen.

Familjepolitiken måste också ge gott stöd när familjen förändras eller hamnar i kris – som vid dödsfall, separationer, skilsmässor och ombildningar. Utgångspunkten är att politiken ska bidra till trygghet för barnen och ge förutsättningar för stabila relationer med mamma, pappa och till gemenskap över generationsgränserna.

6.1 Mer tid för familjen

Antalet timmar på ett dygn har politiker inte makt att förändra, men vi har faktiskt makt att påverka hur de 24 som finns kan användas. Många barnfamiljer lever i mer eller mindre permanent stress. Det kan bero på en pressad arbetssituation, på dålig ekonomi eller ett alltför ambitiöst schema av fritidsaktiviteter. Enligt en undersökning från Barnombudsmannen (BO) uppger 95 % av skolsköterskorna, psykologerna och kuratorerna att den påtagliga stressen bland barn har ökat. Samma undersökning visar att koncentrations-svårigheterna ökat liksom allmän nedstämdhet, ofta återkommande värk och aggressivitet och utagerande beteende.

Vi vet också att sjukskrivningarna bland framför allt kvinnor i 30–40-årsåldern har ökat kraftigt under de senaste åren. Stressrelaterade psykiska sjukdomar är ett växande problem och är numer den vanligaste sjukskrivningsorsaken bland långtidssjukskrivna kvinnor.

Vi är övertygade om att dessa problem hänger samman med familjens krympande valmöjligheter och föräldrarnas brist på tid. Detta är ett reellt samhällsproblem.

Det är föräldrarnas ansvar att prioritera barnen. Politiken måste utformas så att föräldraansvaret uppmuntras och stöds och så att prioriteringar på barnen görs möjliga. Kristdemokraterna anser att familjepolitiken i Sverige alltför mycket varit inriktad på andra målsättningar, som jämställdhets- och arbetsmarknadspolitiska. Dessa politikområden är oerhört viktiga, men det är inte långsiktigt hållbart med ett samhälle där föräldrar inte har tid för sina barn. Ett sådant samhälle blir varken jämställt eller effektivt. Därför är det mycket viktigt att öppna de dörrar som av dåliga politiska skäl hålls stängda. Det måste bli ekonomiskt och socialt möjligt att få mer tid med sina barn, att fullt ut ta sitt föräldraansvar. Politiken måste inriktas på att stödja familjerna, inte styra dem. Vi har en familjepolitik för detta.

6.2 Det ifrågasatta arbetet

Det finns en tendens i dagens Sverige att betrakta människor som nyttiga endast om de förvärvsarbetar och betalar skatt. Om barnen tas om hand av förskolepersonal är det ”arbete”, om de tas om hand av föräldrarna är det ”ledighet”. Vi anser att det är ett felaktigt sätt att beskriva föräldraskapet.

Den som är hemma och tar hand om sina barn gör ett enormt viktigt och värdefullt arbete. Att det inte värderas på arbetsmarknaden betyder inte att det är värdelöst, det betyder endast att de som främst omfattas av omsorgsarbetet – barnen – inte kan betala en marknadsmässig lön, av förklarliga skäl.

Begreppet ”föräldraledighet” är i själva verket fullständigt missvisande, det vet alla som varit hemma med barn. Det är ett ord som utövar sin makt över våra tankar, som får oss att associera till en ”ledighet” vi fått till skänks, ungefär som rätten till semester. Men vem är det som först och främst har rätt att göra anspråk på vår tid när barnen är små? Kristdemokraterna anser att barnens behov av föräldrarna, deras anspråk på föräldrarnas tid, måste vara det överordnade.

Vi vuxna ska – genom att arbeta och betala skatt – bidra till den gemensamma välfärden och den offentliga sektorn. Men vårt bidrag kan se lite olika ut beroende på var vi befinner oss i livet. Att bli och vara förälder innebär att man tar på sig ett ansvar att vårda och fostra barn som ska växa upp till morgondagens vuxna. Kan det finnas något viktigare och mer värdefullt?

6.3 Det förebyggande arbetet

Situationen i familjen är av väldigt stor betydelse för barns hälsa och utveckling, det visar en närmast entydig forskning. En trygg och kärleksfull familj skapar de bästa förutsättningarna för barn att utvecklas på ett positivt sätt. Att få möjlighet till en nära relation med både mamma och pappa är i de allra flesta fall det bästa.

Fel! Okänt namn på

När detta är sagt är det viktigt att framhålla att alla familjer inte fungerar. Våld, övergrepp, missbruk och hat kan göra livet outhärdligt. Barn som far illa inom familjen hör till de mest utsatta. Långvariga och våldsamma konflikter mellan föräldrarna, alkohol- och drogmissbruk, psykiska sjukdomar och uppslitande vårdnadstvister påverkar i allmänhet barnets hälsa mycket negativt. Barnen tar med sig problemen in i vuxenlivet och de fortplantar sig till nästa generation.

Att förebygga att familjer hamnar i kris handlar inte bara om en bra ekonomisk familjepolitik. Restriktiv alkoholpolitik, väl fungerande psykiatrisk vård, fungerande arbetsmarknad, bra barnomsorg, utveckling av familjecentraler och familjerådgivning och föräldrautbildning är alla viktiga delar av en politik med förebyggande ambitioner.

7 De ekonomiska stöden till barnfamiljer

De ekonomiska stöd som riktar sig till barnfamiljer består dels av transfereeringar – såsom barnbidrag och föräldrapenning – dels av subventionerade tjänster – såsom kommunal barnomsorg, mödra- och barna-, sjuk- och tandvård. Det finns mycket i den existerande politiken som är bra.

Huvudproblemet med den nuvarande utformningen är att alla familjepolitiska stöd sammantagna är starkt styrande. Direkt efter förlossning – så länge man har föräldrapenning – är systemet generöst och flexibelt, men när barnet är 13 månader ges inte många valmöjligheter. Höga skatter på barnfamiljer – i kombination med kraftigt subventionerad förskola – stänger många dörrar. Från det att barnet är 13 månader ska det lämnas på förskola och föräldrarna ska arbeta. Vinnarna i dagens system är de familjer där båda föräldrarna vill arbeta heltid och som har relativt höga inkomster. Förlorarna är de som vill vara hemma med sina barn längre än 13 månader eller som vill arbeta deltid, med lägre inkomster som följd.

Sverige har i internationell jämförelse unikt höga inkomstskatter på barnfamiljer, i synnerhet på familjer med låga inkomster. Ett gift par med två barn där båda föräldrarna arbetar betalar i genomsnitt drygt 40 % i inkomstskatt. I USA är motsvarande andel 20 % och EU-genomsnittet är 30 %. Beskattningen är i Sverige lika hög även på familjer där enbart den ena föräldern arbetar. I USA betalar dessa familjer endast omkring 15 % i inkomstskatt, och i EU är genomsnittet 30 %. Än mer anmärkningsvärd blir skillnaden i inkomstskatte-tryck om man jämför ensamstående med barn. Svenska ensamstående föräldrar med låga inkomster betalar nästan 10 gånger så hög skatt som i USA och dubbelt så hög som i övriga EU.

Den socialdemokratiska modellen bygger således på höga skatter – även för barnfamiljer med låga inkomster – och bidrag och subventioner som betalas tillbaka till barnfamiljerna. Det finns många fördelar med detta system, men nackdelen är att det har flyttats mycket makt – alltför mycket makt – till den som tar in pengarna för att sedan fördela dem, vilket är statsmakten.

Kristdemokraterna anser att den svenska familjepolitiken måste förändras i riktning mot mer valfrihet och att den måste få en fördelningspolitiskt bättre profil. Dessa två saker hänger ihop. För välbärgade är svensk familjepolitik inget större bekymmer, de har råd att välja. Det är betydligt kärvare för familjer med låga inkomster, för dem är möjligheterna att välja starkt begränsade. Det vill vi ändra på.

7.1 Våra viktigaste förslag för en bättre ekonomisk familjepolitik

- Fördubblat och beskattat barnbidrag.
- En flexibel föräldraförsäkring med stor valfrihet, kompletterad med barn-dagar och graviditetspeng.
- Kommunala vårdnadsbidrag.

7.2 Fördubblat och beskattat barnbidrag

Vårt förslag: Den 1 januari 2006 höjs barnbidraget till 1 800 kr per barn och månad. För det tredje barnet utbetalas ett flerbarnstillägg på 400 kr, för det fjärde barnet 1 400 kr, för det femte barnet 2 500 kr och för det sjätte 4 200 kr. Barnbidraget läggs till inkomstunderlaget och beskattas.

Motivering:

Drygt 200 000 barn i Sverige lever i hushåll med låg ekonomisk standard. Barnbidraget i dess nuvarande form utgår med lika stort belopp till alla familjer, oavsett hushållets ekonomi. Vi anser att barnbidraget har en felaktig fördelningsprofil. Bidrag bör i huvudsak riktas till dem med störst behov. Ett alternativ som diskuterats är att behövspröva barnbidraget, vilket dock för med sig en rad nackdelar, såsom skadliga marginaleffekter och dyr administration.

Vårt förslag är att i stället höja barnbidraget kraftigt och att beskatta det. Denna lösning innebär att familjer med låga inkomster får behålla en större del av barnbidraget medan familjer med höga inkomster genom skatten betalar tillbaka en större del.

Förslaget gynnar främst låginkomsttagare med många barn, såsom deltidsarbetande ensamstående föräldrar med två barn eller fler samt andra familjer med bara en inkomst. Ytterligare en fördel med förslaget är att det höjda barnbidraget kommer att lyfta vissa fattiga familjer ur socialbidragsberoende. Den viktigaste fördelen med detta är att om familjen genom arbete får inkomsttillskott kommer denna inkomst familjen tillgodo i stället för att helt ätas upp av minskade socialbidrag.

I tabell 1 nedan framgår hur mycket barnbidrag familjer får före och efter skatt, givet att de betalar kommunalskatt på 31 %. Tabellen visar också skillnaden i förhållande till regeringens alternativ, med hänsyn tagen till den beslutade höjningen.

Fel! Okänt namn på

Tabell 1. barnbidrag enligt Kristdemokraternas förslag före och efter skatt beroende på antalet barn (enbart kommunalskatt 31 %)

Antal barn i familjen	Barnbidrag per familj och månad, före skatt	Barnbidrag per familj och månad, efter skatt (31%)	Vårt förslag i förhållande till regeringens (kr/mån efter skatt)
1	1 800	1 242	+ 192
2	3 600	2 484	+ 284
3	5 800	4 002	+ 398
4	9 000	6 210	+ 696
5	13 300	9 177	+ 1 563
6	19 300	13 317	+ 3 603

Den statsfinansiella kostnaden för vårt förslag beräknas bli 300 miljoner kronor högre per år än regeringens förslag för perioden 2006–2008.

Beräkningarna av den statsfinansiella kostnaden bygger på att barnbidraget delas lika mellan mamman och pappan i de fall de är sammanboende. Ensamstående får hela barnbidraget. Förslaget bör emellertid utvecklas så att föräldrarna själva kan välja vem bidraget ska utbetalas till.

7.3 För trygghet och valmöjligheter för småbarnsföräldrar

Den nuvarande föräldraförsäkringens syfte är att fungera som ekonomiskt skydd för familjen i samband med förlossning och under barnets första år. Detta är viktigt för såväl viljan som möjligheten att bilda familj och få barn.

Diskussionen om föräldraförsäkringen har under de senaste åren tagit en olycklig inriktning. I stället för att handla om barnens rätt till föräldrarnas tid och deras behov av trygghet och omsorg, har det nästan enbart kommit att handla om de vuxnas situation på arbetsmarknaden. En tvångsdelning av föräldraförsäkringen har beskrivits som alexanderhugget som löser jämställdhetsproblemen på arbetsmarknaden. Det är en myt. Det är inte så. Det finns andra mer betydelsefulla åtgärder för att förbättra kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Det man uppnår med en tvångsdelad föräldraförsäkring är ökade svårigheter för barnfamiljer att få tid och pengar att räkna till. Vi återkommer till den frågan längre fram.

Genom att den offentliga debatten så helt har inriktats på kvoteringsfrågan har de verkliga problemen med den nuvarande föräldraförsäkringen helt kommit i skymundan. En brist är att skyddet för den gravida kvinnan före förlossningen är otillräckligt. En annan att föräldrapenningen ger alltför låg ersättning för föräldrar som inte haft inkomst före förlossning – exempelvis studerande. Den tredje och kanske allvarligaste bristen är att familjer med små marginaler tvingas lämna sina barn på dagis vid en väldigt låg ålder, i synnerhet om den ena föräldern inte har möjlighet att utnyttja sina öronmärkta dagar.

7.3.1 Vårt alternativ till den nuvarande föräldraförsäkringen

- Graviditetspeng – 30 dagar till gravida kvinnor som önskar det före förlossningen.
- Valfri och flexibel föräldrapenning – 360 dagar med 80 % av inkomsten, ingen kvotering.
- Barndagar – 300 dagar per barn à 200 kr, totalt 60 000 kr, kan användas tills barnet fyllt 12 år.

Vårt alternativ innebär totalt 660 ersatta dagar efter förlossningen och 30 dagar under graviditetens sista månad. Detta ska ställas mot nuvarande 480 ersatta dagar. Vi vill göra en rejäl satsning på barns trygghet under de första åren i livet. Det är en god investering.

7.4 Graviditetspeng – trygghet i väntans tider

Vårt förslag: En generell graviditetspeng införs som innebär rätt till tjänstledighet med ersättning de sista 30 dagarna av graviditeten. Dagarna ska kunna användas flexibelt, men inte kunna sparas tills efter barnets födelse. Ersättningen ska uppgå till 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten, eller som lägst 200 kr per dag. Graviditetspengen behöver inte tas ut i hela dagar utan ska kunna användas för att trappa ner arbetet. Graviditetspengen ska vara en möjlighet för den kvinna som vill att utnyttja den.

Motivering:

Väldigt få kvinnor orkar arbeta ända fram till förlossningen. I dag har endast de med fysiskt krävande arbetsuppgifter och som inte kan omplaceras rätt till s.k. havandeskapspenning. Enligt en studie av Riksförsäkringsverket uppbär tre av fyra kvinnor sjukpenning, föräldrapenning eller havandeskapspenning i slutet av sin graviditet. Av dessa kvinnor var ca 40 % någon gång sjukskrivna, 22 % hade havandeskapspenning och ca 38 % använde föräldrapenning före barnets födelse.

Behovet av samhällsstöd under slutet av graviditeten är således stort. Problemet är att reglerna tillämpas olika över landet, vilket också Föräldraförsäkringsutredningen (SOU 2005:73) konstaterat. I vissa regioner i landet är det generöst med havandeskapspenning, i andra blir de gravida sjukskrivna och får sjukpenning. I de län där reglerna tillämpas mer restriktivt får den kvinna som inte orkar arbeta fram till förlossningen ta ut föräldrapenningdagar, vilket naturligtvis kortar föräldraledigheten.

Genom en graviditetspeng och medföljande rätt till tjänstledighet kan delar av dagens system med havandeskapspenning, förtida uttag av föräldrapenning och i många fall sjukskrivning avskaffas samtidigt som det nya systemet blir enklare med mer enhetlig tillämpning över landet.

Detta skapar trygghet för gravida kvinnor, administrationen inom försäkringskassorna minskar, legitimiteten för sjukförsäkringssystemet stärks. Läkare och barnmorskor får då koncentrera sig på att stödja den gravida kvinnan

Fel! Okänt namn på

i stället för att ägna tid åt att bedöma om den gravidas besvär är tillräckligt stora för att berättiga till sjukskrivning.

Den statsfinansiella nettokostnaden för reformen uppgår till cirka 450 miljoner kronor per år. Kristdemokraterna finansierar graviditetspengen från och med år 2007 i sitt budgetalternativ.

För att öka gravida kvinnors trygghet ytterligare föreslår Kristdemokraterna en nationell BB-garanti. Den består av två delar, en platsgaranti och en förlösningspeng. Detta reformförslag utvecklas vidare i vår hälso- och sjukvårdsmotion.

7.5 En flexibel föräldrapenning med valmöjligheter – trygghet för barnen

Att hitta metoder för att styra föräldrarnas tid med barnen har blivit högsta mode. Föräldraförsäkringsdebatten har under de senaste åren nästan uteslutande handlat om detta. Ökad grad av kvotering föreslås bland annat i Föräldraförsäkringsutredningens betänkande (SOU 2005:73). Den modell utredningen förespråkar är en tredelning, fem månader till mamman, fem till pappan och fem till föräldrarna att fritt fördela. Andra vill gå längre och kvotera rakt av – 50 % till vardera föräldern. Men kreativiteten på området är stor. Att använda skattebetalarnas pengar på bonus eller skatteavdrag för dem som väljer ”mer jämställt” är andra alternativ som dykt upp i debatten och som politiska förslag.

Kristdemokraterna anser att föräldrapenningen ska bestå av 360 dagar som ersätts med 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten. Dessa ska kunna fördelas helt fritt mellan föräldrarna, utan inslag av straff eller belöningar. De nuvarande 90 lägstanivådagarna (garantidagarna) ska ersättas av barndagar, som beskrivs närmare nedan. Vidare vill vi höja grundnivån, och vi välkomnar regeringens beslut att höja taket.

7.5.1 Valfrihet i föräldraförsäkringen

Vårt förslag: För att öka valfriheten och minska styrningen av barnfamiljernas tid vill Kristdemokraterna utöka rätten att överlåta dagar i föräldraförsäkringen. Enligt vår mening bör alla dagar vara överlåtningsbara och därmed föreslås de nuvarande mamma- och pappamånaderna avskaffas.

Motivering:

Frågor som rör föräldrars arbetstid och deras tid med barnen måste få avgöras runt köksbordet. Familjer som av ett eller annat skäl inte kan eller vill fördela föräldraledigheten så som vissa politiker önskar ska inte straffas för detta. Det är inte en angelägenhet för staten och vi ska inte använda våra skattemedel till sådant när det finns så många andra viktiga satsningar att göra.

Föräldraförsäkringens utformning måste ta barnets behov som utgångspunkt. Vi måste sträva efter att familjepolitiken i stort fungerar bra för alla familjer. Det gör den inte i dag och kvotering skulle göra det ännu sämre, i

synnerhet för studerande, arbetslösa och egenföretagare. Vi behöver inte resa fler hinder för människor i Sverige, vi behöver riva fler.

Barn och föräldrar är olika och har olika behov. Vissa kvinnor vill gå tillbaka till förvärvsarbete sex månader efter förlossning – med vår familjepolitik kan de det. Andra kvinnor vill vara hemma betydligt längre – vår familjepolitik gör det möjligt. Amning och återhämtning efter förlossning måste få ta sin tid. Föräldraskapets konsekvenser är inte exakt lika för kvinnor och män, och det måste vi respektera. Familjepolitiken ska inte skuldbelägga de kvinnor som behöver vara hemma längre eller de som helhjärtat vill satsa på föräldraskapet under en period, de gör en jätteinsats. En man som är hemma och tar hand om barnen betraktas i dag nästan som en hjälte. Det är bra. Men vi borde visa samma uppskattning för alla kvinnor som gör detsamma.

Det är oerhört angeläget att män tar en större del av ansvaret för barn och hem. Vissa män – alltför många – har helt lämnat över ansvaret på kvinnan. Andra har inte axlat ansvaret för hemmet när mamman ökat sitt förvärvsarbete efter föräldraledigheten. Detta har medfört många problem. Slitsamt dubbelarbete för kvinnor, dålig kontakt mellan pappa och barn, ökad risk för separationer och skilsmässor och bristande jämställdhet på arbetsmarknaden.

Samtidigt som dessa problem inte på något sätt får förminska måste vi inse föräldraförsäkringens begränsade möjligheter att lösa dem. Utsikterna till framgång står inte i rimlig relation till det pris enskilda familjer får betala när de fräntas rätten att styra över sin egen tid med barnen. Vi måste försvara den valfrihet som ännu finns inom en annars hårt styrd familjepolitik.

Så i stället för att styra familjens val vill vi riva de hinder som i dag finns för de pappor som önskar ta ut en större del av föräldraledigheten. Eftersom män i regel tjänar mer än kvinnor är taket ett faktiskt hinder för pappors föräldraledighet. Vi välkomnar därför regeringens höjning till 10 prisbasbelopp, något som Kristdemokraterna länge har föreslagit. Vårt förslag med barndagar – som beskrivs nedan – innebär också utökade möjligheter för män att vara hemma längre tid med sina barn.

7.6 Höjt golv och tak i föräldraförsäkringen

Vårt förslag: Den 1 januari 2006 höjs grundnivån i föräldraförsäkringen från 180 till 230 kr per dag. Kristdemokraterna välkomnar att regeringen nu höjer taket till 10 prisbasbelopp. På sikt bör taket höjas till 11 prisbasbelopp.

Motivering:

Inkomstbortfallsprincipen, som tillämpas i föräldraförsäkringen, innebär att den som inte hunnit skaffa sig en sjukpenninggrundande inkomst före födseln får en relativt låg ersättning på grundnivå. Det är främst yngre föräldrar som studerar eller av annat skäl inte hunnit etablera sig på arbetsmarknaden som får ersättning på grundnivån. Det finns flera skäl till att höja denna nivå. För det första ska man inte tvingas att avbryta sin graviditet enbart för att ersättningsnivån är oskäligt låg. För det andra bör socialbidragsberoende undvikas. För det tredje ska föräldern inte tvingas börja arbeta eller studera redan under

Fel! Okänt namn på

barnets första levnadsår. För det fjärde bör golven, den lägsta ersättningen, i de olika socialförsäkringarna i princip vara lika höga.

Därför bör golvet i föräldraförsäkringen höjas från dagens 180 kr per dag till 230 kr per dag år 2006. För detta ändamål avsätter Kristdemokraterna totalt 900 miljoner kronor åren 2006–2008.

För att stimulera pappor att ta mer föräldraledighet och för att stärka föräldraförsäkringens legitimitet har Kristdemokraterna länge drivit på i frågan om en takhöjning. Vi välkomnar därför regeringens nu föreslagna höjning, men på sikt bör taket höjas ytterligare till 11 prisbasbelopp.

7.7 Barndagar – en valfrihetsreform för mer tid med barnen

Vårt förslag: För varje barn som fyllt ett år tilldelas barnets föräldrar eller vårdnadshavare 300 barndagar. Varje barndag är värd 200 kronor. Det totala värdet är alltså 60 000 kr per barn. Barndagarna kan tas ut som hel, trefjärdedels, halv, fjärdedels eller åttondels dag. För varje veckodag kan också 2, 3 eller 4 barndagsbelopp tas ut, dvs. maximalt 800 kr per dag. Barndagarna beskattas och är pensionsgrundande.

Motivering:

Kristdemokraterna vill ersätta dagens 90 garantidagar i föräldraförsäkringen med 300 betydligt mer flexibla barndagar. Varje barndag är värd 200 kr och fördelas med 150 dagar till vardera föräldern, men ska kunna överlätas fritt dem emellan. En ensam vårdnadshavare får 300 barndagar. Barndagarna kan också – om föräldrarna så önskar – överlätas till en annan person som föräldrarna väljer, det kan exempelvis vara far- eller morföräldrar, anhöriga eller grannar. Det ska även finnas möjlighet att överlåta dagar på juridisk person som inte får del av något offentligt stöd för att bedriva barnomsorg. Barndagarna kan spridas ut och användas tills barnet fyllt 12 år. De kan användas samtidigt som den andre föräldern tar ut föräldrapenningdagar vilket möjliggör gemensam ledighet. Beloppen utgör skattepliktig inkomst och är således också pensionsgrundande.

Syftet med barndagarna är främst att ge föräldrar en ekonomisk möjlighet till mer tid med barnen när de är små. Möjligheterna till flexibelt uttag är många och därmed kan barndagarna användas till att förlänga föräldraledigheten, minska arbetstiden eller möjliggöra för annan anhörig att ta hand om barnet.

Används barndagarna under längre tid blir ersättningen per dag lägre, används de under kortare tid blir den högre. Föräldrarna kan välja att ta ut allt från 750 till 24 000 kr per barn och månad. Vid uttag av maxbeloppet, 800 kr per dag, räcker barndagarna i två och en halv månad. Vid uttag av ett grundbelopp på 200 kronor per dag – vilket motsvarar 6 000 kr per månad – räcker dagarna i 10 månader. I tabell 2 nedan framgår hur många månader barndagarna räcker vid olika uttag per månad.

Tabell 2: Hur länge barndagarna räcker vid olika månadsbelopp

Uttaget belopp per månad	Antal barndagar per månad	Antal månader
750	3,75	80,0
1 500	7,5	40,0
3 000	15	20,0
4 500	22,5	13,3
6 000	30	10,0
12 000	60	5,0
18 000	90	3,3
24 000	120	2,5

Barndagarna kan också kombineras med deltidsarbete och tas ut samtidigt som kommunalt finansierad barnomsorg nyttjas på deltid, men inte på heltid. Med deltid avses för sammanboende maximalt 20 timmar per vecka, och för ensamstående 30 timmar. Ensamstående har en generösare gräns för att de inte kan dela på ansvaret att lämna och hämta på dagis. Föräldrarna – vare sig de bor tillsammans eller lever isär – ges därmed goda möjligheter att kombinera deltidsarbete med kommunal barnomsorg och barndagar.

Barndagar enligt detta förslag innebär en väsentligt större frihet än vad som gäller inom föräldraförsäkringen i dag.

7.7.1 Möjligheter med barndagarna

- Föräldrarna kan själva välja ersättningsnivå beroende på under hur lång tid de tar ut barndagarna.
- Kan användas som ett vårdnadsbidrag, föräldrar kan förlänga tiden hemma med barnet.
- Kan användas som inkomstförstärkning vid deltidsarbete, föräldrarna kan förkorta arbetstiden efter föräldraförsäkringen.
- Föräldrarna kan anlita någon annan för barnomsorgen: föräldrakooperativ, grannar, mor- eller farföräldrar, eller barnomsorg på den egna arbetsplatsen.
- Barndagarna kan sparas och användas som kontaktdagar under barnets skoltid.

Kostnaderna för barndagarna motsvarar drygt 3 miljarder kronor för en halvårseffekt år 2006 och 6,2 miljarder kronor för år 2007 respektive år 2008.

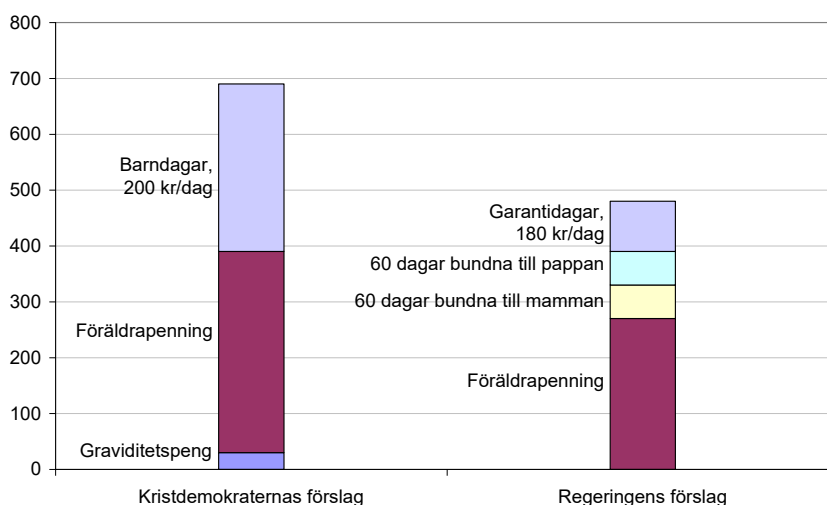
7.8 Jämförelse mellan Kristdemokraternas och regeringens förslag

I figur 1 nedan jämförs det totala antalet ersatta dagar i Kristdemokraternas förslag jämfört med regeringens. Det framgår tydligt att vårt alternativ, med graviditetspeng, föräldrapenning och barndagar, är mer generöst. Men det är egentligen inte det som är huvudpoängen. Det som inte framgår av den enkla kvantitativa jämförelsen i figuren är de kvalitativa skillnaderna mellan våra

Fel! Okänt namn på

barndagar och regeringens garantidagar. Våra barndagar kan tas ut betydligt mer flexibelt, de kan överlåtas på annan person och de kan användas ända tills barnet är 12 år.

Figur 1. Totalt antal ersatta dagar med Kristdemokraternas respektive Socialdemokraternas förslag

Barndagarna kan alltså användas som ett vårdnadsbidrag under ett år efter föräldrapenningen, om föräldrarna vill och kan utnyttja det så. De kan användas för att täcka inkomstbortfall vid deltidsarbete. De kan användas för att anlita anhörig, mor- och farföräldrar, föräldrakooperativ etc. Barndagarna skapar verklig valfrihet för småbarnsföräldrar.

8 Rättvis barnomsorg med valmöjligheter

I Sverige har ordet ”barnomsorg” nästan blivit synonymt med ”daghem”, ”kommunal förskola” och ”fritidshem”. Detta speglar en syn på omvårdnaden av barnen som vi anser vara felaktig. Det är föräldrarna som har ansvaret för barnens omvårdnad, tillsyn och uppfostran. Barnomsorg kan vara allt från omsorg i familjedaghem, förskolor, öppna förskolor och skolbarnsomsorg till familjens egen omsorg i hemmet. Den barnomsorg som erbjuds utanför hemmet är ett bra komplement som har stor betydelse för barnets utveckling men den ska inte – och kan inte heller – ersätta föräldrarnas egen omsorg om barnet. Kristdemokraterna anser att statens och kommunernas arbete för att utveckla barnomsorgen ska syfta till att skapa mångfald, valfrihet och hög kvalitet.

Det offentliga stödet ska aldrig innebära att ansvaret för barnen lyfts från föräldrarna – det ska erbjuda föräldrarna möjligheter att rent praktiskt ta detta ansvar. Staten ska stödja föräldrarna i deras ansvar, inte ta över det.

8.1 Kommunala vårdnadsbidrag

Vårt förslag: Kommunerna ska ha skyldighet att erbjuda kommunalt vårdnadsbidrag till de föräldrar som själva tar hand om sina barn. Stödet bör uppgå till 80 % av den genomsnittliga nettokostnaden för en plats i den kommunala barnomsorgen. Denna möjlighet öppnas genom förändringar i kommunallagen och skollagen. Ersättningen ska utgå till föräldrar vars föräldrapenningdagar och barndagar tagit slut. Totalt 60 barndagar ska dock undantas från denna regel och får sparas för att användas senare under barnets uppväxt.

Motivering:

Dagens barnomsorgssubventioner är djupt orättvisa. Bara de som väljer att ha sina barn på kommunalt finansierad förskola eller familjedaghem får del av stödet, som i genomsnitt uppgår till nästan 100 000 kr per barn och år. Familjer där någon av föräldrarna själv vårdar barnen får ingen del av subventionerna. Det får inte heller familjer som ordnat sin barnomsorg privat, familjer vars arbetstider inte stämmer med de kommunalt finansierade förskolornas öppettider, familjer i glesbygd samt familjer som står i kö till den kommunala barnomsorgen. Men alla dessa familjer är ändå med och betalar för barnomsorgen via skattsedeln. Detta kan inte motiveras av några sakliga och rimliga politiska skäl. Den nuvarande utformningen av barnomsorgssubventionerna förhindrar att föräldrar får möjlighet att själva ordna omsorgen om barnen. Det vill vi ändra på.

Det offentliga stödet till barnomsorg ska sätta barnets bästa i främsta rummet. Ett flertal studier har visat att det inte är förenligt med alla barns bästa att börja på dagis vid 1–1,5-års ålder. Därför måste det finnas alternativ. Barnomsorgen ska utformas så att den passar alla barn, och det är föräldrarna som bäst känner vad just deras barn behöver. Föräldrarna måste därför få makt över hur det offentliga stödet ska användas.

Enligt vårt förslag ska kommunerna ha skyldigheten att införa kommunala vårdnadsbidrag. Skyldigheten ska gälla för barn vars föräldrars föräldrapenning- och barndagar tagit slut. Totalt 60 barndagar ska dock undantas från denna regel och får sparas för att användas senare under barnets uppväxt.

På detta sätt uppnås en flytande gräns för varje barn för när kommunen kan ge bidrag direkt till föräldrarna. Avgränsningen liknar den som finns i Finland, där barnavårdsstödet gäller från föräldrapenningtidens slut. Kommunerna ska ha frihet att utforma stödet, men det bör förslagsvis uppgå till 80 % av den genomsnittliga nettokostnaden för en plats i den kommunala barnomsorgen. Detta motsvarar ca 6 000 kronor per månad. Stödet ska utgöra pensionsgrundande inkomst och vara skattepliktigt. I syfte att reducera oönskade marginal- och tröskeffekter bör stödet räknas med som inkomst vid beräkning av eventuellt bostadsbidrag.

Den samlade ekonomiska effekten för kommunerna av ett införande av barndagar och en skyldighet att erbjuda föräldrar kommunala vårdnadsbidrag bedömer vi som positiv. Barndagarna kommer att minska trycket på den kommunala barnomsorgen. Detsamma gäller med stor sannolikhet även de kommunala vårdnadsbidragen. I vissa kommuner kan de dock leda till en

Fel! Okänt namn på

initial merkostnad i och med att man betalar ut ersättning till de familjer som idag avstår från den kommunala barnomsorgen utan ersättning. Totalkostnaden beror på vilka stödnivåer kommunerna väljer. Sammantaget skapas bättre förutsättningarna för högre kvalitet i den kommunala barnomsorgen.

Kristdemokraterna anslår 2,4 miljarder kronor år 2006 och 1,2 miljarder kronor år 2007 för att det kommunala vårdnadsbidraget ska införas. Dessa medel fördelas via 48:1 Kommunalekonomisk utjämning.

8.1.1 Erfarenheter av vårdnadsbidrag

Den borgerliga fyrtiregeringen införde våren 1994 ett beskattat vårdnadsbidrag på 2 000 kr per barn i åldern 1–3 år. Det bidrog till att skapa ökad rättvisa mellan olika barnfamiljer och underlättade för många föräldrar att ordna barnomsorgen utifrån sina egna behov.

Långt mer än hälften av alla barnfamiljer som var berättigade till det valde vårdnadsbidraget under den korta tid det existerade. Ungefär 70 % av föräldrar med barn som fyllt ett år men inte tre år valde att ansöka om vårdnadsbidrag. 78 % av dessa föräldrar fick 2 000 kr per barn, 4 % fick 1 350 kr per barn och 18 % fick 700 kr per barn. Storleken på vårdnadsbidraget var beroende av hur många timmar barnet vistades på daghem. Trots att sju av tio småbarnsföräldrar aktivt valde denna form av stöd avskaffade den socialdemokratiska regeringen vårdnadsbidraget direkt efter deras tillträde efter valet 1994.

8.1.2 Starkt stöd för vårdnadsbidrag

Ett flertal opinionsundersökningar har visat på ett starkt stöd för vårdnadsbidrag. Enligt en undersökning från FSI skulle 44 % av alla män och kvinnor välja att själva ta hand om sina barn mellan 0 och 3 år om ekonomin inte var något hinder. 21 % uppgav att de skulle välja deltidsförskola, 3 timmar per dag.

I tre kommuner har folkomröstningar om valfrihet inom barnomsorgen genomförts. Den senaste hölls i Örkelljunga kommun i september år 2003, vid vilken 61,9 % röstade för en alternativ lösning inom barnomsorgen. I Karlstad röstade cirka 75,2 % för valfrihet i barnomsorgen och i Uppvidinge blev motsvarande siffra 51,7 % för rätten till valfrihet. Kristdemokraterna kommer att arbeta för att fler kommuner genomför folkomröstningar. Det är dags att föräldrarna får vara med och bestämma över familjepolitikens utformning.

I ett femtiotal kommuner runtom i Sverige har det bildats föräldragrupper som startat namninsamlingar för att få till stånd kommunala folkomröstningar för valfrihet inom barnomsorgen. Intresset är mycket stort och en bred majoritet av allmänheten stöder föräldrarnas krav.

I mars 2003 gjorde en riksdagsmajoritet bestående av Kristdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet ett tillkännagivande till regeringen som ställde krav på att mångfalden inom barnomsorgen skulle öka. Regeringen har hittills ignorerat riksdagens tillkännagivande. Det är oacceptabelt. Vi kräver på nytt att regeringen återkommer med ett förslag som tillgodoser riksdagens begäran.

8.2 Reell etableringsfrihet i barnomsorgen

Barn är olika, därför behövs också olika typer av barnomsorg. I syfte att främja mångfald och utveckling av barnomsorgsverksamhet anser vi att full etableringsfrihet ska råda inom barnomsorgen på liknande sätt som gäller för förskoleklass och friskolor. Det innebär att kommunerna ska ha skyldighet att tillhandahålla ett pengsystem som möjliggör för godkända utförare att bedriva barnomsorg. Kommunerna har i dag möjlighet att släppa fram denna typ av ”friförskolor”, och ett flertal kommuner har också infört sådana system.

Vi anser att för barnomsorgsverksamheter som kommunen godkänt ska ett bidrag betalas per barn som inte oskäligt avviker från kommunens egna kostnader per barn i motsvarande verksamhet. Denna förändring inarbetas genom en enkel förändring i skollagen 2 kap. 17 §. Med en sådan förändring kommer en mängd nya enskilt drivna verksamheter att kunna växa fram som tillgodoser föräldrars skiftande behov och önskemål av barnomsorg när de själva förvärvsarbetar.

8.3 Maxtaxan och kvaliteten inom förskolan

Regeringens satsningar på maxtaxa och allmän förskola har inneburit att de flesta fått lägre barnomsorgskostnader. Framför allt gäller det familjer med höga inkomster. Samtidigt har dessa satsningar lett till försämrad kvalitet i form av större barngrupper och lägre personaltäthet. Det är inte rimligt. All barnomsorg måste hålla högsta kvalitet så att föräldrarna kan känna sig trygga i förvissningen att deras barn får bästa möjliga omsorg under deras frånvaro. Utbyggnad av barnomsorgen får aldrig genomföras på ett sådant sätt att barnen riskerar att fara illa.

Flera partier diskuterar nu möjligheten att ytterligare sänka kostnaderna genom att införa en avgiftsfri allmän förskola. Kristdemokraterna anser att det är fel prioritering. Genom maxtaxan betalar svenska föräldrar redan mycket låga barnomsorgskostnader. Vad som behövs nu är inte ännu lägre kostnader utan insatser för mindre barngrupper och större personaltäthet. Därför föreslår vi också en höjning av maxtaxan för att därigenom frigöra resurser som kan användas för att våra barn ska få en god omvårdnad.

9 Andra familjepolitiska förslag

9.1 Utökad rätt till tjänstledighet för föräldraledig

Vårt förslag: Utöka rätten till tjänstledighet i samband med att man blir förälder från 1,5 år till 3 år.

Fel! Okänt namn på

Motivering:

Som en konsekvens av att vi vill göra det möjligt för den som vill förlänga tiden tillsammans med sina barn när de är små bör rätten till tjänstledighet utökas. Man ska inte behöva säga upp sig för att kunna vara hemma med barnen. Den lagstadgade rätten till hel tjänstledighet när man blir förälder bör därför förlängas från dagens ett och ett halvt år till tre år.

Det är en rimlig tidsrymd också sett ur arbetsgivarsynpunkt. Föräldrarna ska därefter ha rätt att återvända till sitt arbete. De ska också kunna dela upp tjänstledigheten mellan sig, om båda föräldrarna förvärvsarbetar.

Därtill bör rätten till en fjärdedels tjänstledighet utökas från åtta år till tolv år. Det förbättrar möjligheterna för de föräldrar som så önskar att finnas till hands även för sina 8–12-åringar efter skoldagens slut.

9.2 Delad premiepension

Vårt förslag: För makar med gemensamma barn som inte fyllt tolv år ska den totala intjänade premiepensionen fördelas lika dem emellan, om de inte aktivt begär något annat. Genomförandegruppen för det nya pensionssystemet bör ges i uppdrag att utreda den exakta utformningen av reglerna.

Motivering:

Dagens kvinnliga ålderspensionärer har i genomsnitt lägre pension än män med ålderspension. Det beror på att kvinnor i högre utsträckning arbetat deltid och tagit ett större ansvar för omsorgen om barnen. I det nya pensionssystemet finns, efter ett kristdemokratiskt initiativ, rätten att tillgodoräkna sig pensionsgrundande belopp för s.k. barnår. Det innebär att upp till fyra år per barn kan räknas som pensionsgrundande för den som själv tagit hand om sina barn.

I det nya pensionssystemet finns också möjlighet att årligen överföra den s.k. premiepensionen mellan makar, efter en aktiv begäran. Syftet är att de på detta sätt ska kunna utjämna pensionerna mellan sig, genom att den med högre intjänad pension kan överföra intjänad premiepension till den med lägre intjänad pension.

Alltför få känner emellertid till eller utnyttjar denna möjlighet. Vi anser att jämställdhetsskäl talar för att grundregeln för makar med gemensamma barn bör vara den omvända, dvs. att makarnas totala årligen intjänade premiepension automatiskt delas lika mellan dem så länge de har barn som inte fyllt tolv år. De som önskar frångå denna regel bör aktivt begära detta. Den s.k. genomförandegruppen för pensionsreformen bör utreda exakt utformning av förslaget.

9.3 Sjukpenninggrundande inkomst (SGI)

Kristdemokraterna föreslår gemensamt med Allians för Sverige att den sjukpenninggrundande årsinkomsten (SGI) ska utgöras av de senaste 12 månadernas inkomst. För den som har gått upp eller ner i arbetstid beräknas SGI i stället efter aktuell inkomst multiplicerad med 0,95.

Även inkomstgrunden för föräldraförsäkringen (SGI) ska beräknas på samma sätt som föreslagits för sjukförsäkringen.

Effekten av förslaget för den offentliga sektorns finanser, exklusive ålderspensionssystemet, beräknas till 0,2 miljarder kronor 2006.

Motivering:

När det gäller såväl sjuk- som föräldraförsäkringen finns det vidare skäl att tydliggöra vilka inkomster som man "försäkrar" och att denna inkomst inte i alltför stor utsträckning går att påverka på kort sikt. Kristdemokraterna anser därför att den sjukpenninggrundande inkomsten ska beräknas på ett genomsnitt av de senaste 12 månadernas inkomster. Skattepliktiga förmåner samt semesterersättning ska vara SGI-grundande.

Förslaget innebär att personer med positiv löneutveckling får en något lägre SGI i förhållande till den senast aktuella inkomsten. Personer med tillfälligt försämrade inkomster får dock ett förbättrat skydd. Eftersom den genomsnittliga löneutvecklingen är positiv innebär förslaget en statsfinansiell förstärkning.

9.4 Tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning (TFP) utbetalas vid vård av sjukt barn. Skyddet gäller tills barnet fyllt 12 år, i vissa fall upp till 16 år. Föräldrarna kan få ersättning under högst 60 dagar per barn och år. Det har uppmärksammats att familjer som har barn som är sjuka ofta, eller då barn är sjuka en längre tid, kan få det svårt rent ekonomiskt. Är man dessutom ensamstående kan situationen bli än mer bekymmersam. Kristdemokraterna välkomnar den förbättring av systemet som genomförts som innebär att föräldrar med svårt sjuka barn under 18 år får obegränsat antal dagar med TFP.

9.4.1 Fusk med TFP

Det har i ett antal studier och kontroller konstaterats att fusk med tillfällig föräldrapenning är omfattande. Den vanligaste formen av fusk är att ta ut TFP samtidigt som man arbetar. Möjligheten till fusk är stor eftersom graden av kontroll är liten. För att stävja denna form av fusk anser Kristdemokraterna att det bör utredas huruvida TFP kan utbetalas till arbetsgivaren i stället för till den försäkrade. Då skulle arbetsgivare direkt upptäcka om en anställd försöker ta ut lön och TFP samtidigt.

Fel! Okänt namn på

9.5 Underhållsstöd

Kristdemokraterna anser att underhållsstödet bör utformas så att det tydligt framgår att det i första hand är föräldrarna som har det ekonomiska ansvaret för sina barn. Vi menar också att det är fel att stöd utbetalas till vårdnadshavaren oberoende av hur stora inkomster han eller hon har. Det riskerar att undergräva legitimiteten i systemet. Om den underhållsskyldige inte är återbetalningsskyldig för hela underhållet anser vi att en inkomstprövning av den mottagande föräldern bör göras innan statligt stöd utbetalas. Denna förändring har vissa budgeteffekter från år 2006. För ensamstående låginkomsttagare är en höjning av underhållsstödet viktig, och därför välkomnar vi den höjning som regeringen nu beslutat.

9.6 Bostadsbidragen

Beslutet under våren 2005 i riksdagen angående förändringar i bostadsbidraget innebar att bidraget från kommande årsskifte ökar med 100 kr för hushåll med ett eller två barn respektive 150 kr för hushåll med tre eller fler barn.

I Kristdemokraternas budgetalternativ har under en rad år föreslagits en höjning med 100 kr per barn till de hushåll med barn som är berättigade till bostadsbidrag. Enligt Kristdemokraterna behövs alltså en ytterligare höjning av bostadsbidragen med 100 kr för hushåll med två barn respektive och 150 kr för hushåll med tre eller fler barn. En höjning i minst denna storleksordning krävs för att bostadsbidraget ska få en verklig effekt på barnfamiljers möjlighet att bo ändamålsenligt och klara hushållsekonomin.

Kristdemokraterna föreslår därför att riksdagen beslutar om ändring i 14 § lagen om bostadsbidrag som innebär att den barnrelaterade delen av bostadsbidraget månadsvis lämnas som ett särskilt bidrag med 950 kr för ett barn, 1 425 kr för två och 1 900 kr för tre eller fler barn.

För familjer med två eller fler barn innebär således Kristdemokraternas förslag att bostadsbidragshöjningen i genomsnitt blir dubbelt så stor som den riksdagen beslutat ska träda i kraft vid årsskiftet 2005/06.

Tidigare utgjorde den samlade familjeinkomsten den bidragsgrundande inkomsten. Gränsen för när bostadsbidraget reducerades gick vid 117 000 kr per år för båda makarna tillsammans. Nu gäller i stället en individuell inkomstgräns, och bidraget reduceras när någon av inkomsterna överstiger den individuella gränsen 58 500 kr per år.

Bostadsbidragsregler som tar sin utgångspunkt i de individuella inkomsterna missgynnar familjer med låga inkomster där den ena föräldern inte arbetar. Reglerna är en del i ett ideologiskt mönster som allt tydligare framstår som familjefientligt.

Kristdemokraterna föreslår därför att det inrättas en för hushållet gemensam inkomstgräns på 117 000 kr per år innan bostadsbidraget reduceras. Kristdemokraterna anser heller inte att inkomsten för ett hemmaboende barn under 20 år med inkomst understigande 20 000 kr ska räknas in i beräknings-

underlaget. Likaså anser vi att hela räntekostnaden bör ligga till grund för beräkningen av bostadsbidrag för dem som bor i bostadsrätt eller småhus.

I Kristdemokraternas budgetalternativ för 2006 avsätts för detta ändamål 190 miljoner kronor utöver regeringens förslag till anslag för bostadsbidragen i utgiftsområde 18. Mer om Kristdemokraternas syn på bostadsbidrag står att läsa i motionen "Bostadsbidrag".

10 Stöd till barn och föräldrar – inte bara ekonomi

Varje samhälle har ett särskilt ansvar för att skapa förutsättningar för familjegemenskaperna att fungera så bra som möjligt. Det är viktigt att lagstiftningen utformas så att den innebär ett stöd för stabila relationer. Äktenskapet har visat sig vara den form för samlevnad mellan man och kvinna som är tryggast för barnen. Det är dubbelt så vanligt att barn till sammanboende föräldrar upplever en separation mellan föräldrarna jämfört med barn till gifta föräldrar. Äktenskapet är dessutom den tryggaste juridiska samlevnadsformen. Vi anser att den stabilitet och juridiska trygghet som äktenskapet som samlevnadsform innebär bör leda till att det prioriteras i lagstiftningssammanhang. Sociala och ekonomiska stödformer bör utformas med utgångspunkt från att långvariga och stabila familjerelationer är något bra och eftersträvänsvärt. Vi utvecklar detta i en särskild motion.

10.1 Uppvärdera föräldrarollen

Att vara förälder är den viktigaste uppgift man kan ha. Att ge sitt barn trygghet och kärlek och därmed en bra start i livet är en viktig och betydelsefull samhällsuppgift. Som förälder ska man kunna kräva att få så goda förutsättningar som möjligt för att klara den. Vi vill uppvärdera föräldraskapets betydelse genom politiska beslut och genom attitydbildning.

Att föräldrar vill göra det bästa för sina barn är en regel med mycket få undantag. Ingen känner sitt barn bättre än föräldrarna. Ingen kan avgöra bättre än föräldrarna vad som är bäst för det egna barnet. Denna grundsyn måste komma till klart uttryck i samhället.

10.2 Föräldrautbildning – föräldrar stärker föräldrar

Det är inte ovanligt att föräldrar känner osäkerhet i sin föräldraroll. Hur ska konflikter hanteras? Hur sätts gränser utan att barnets självkänsla skadas? Hur bevaras vuxenrelationen när barnen tar all tid i anspråk? Vad gör jag om mitt barn blir mobbat? Hur kan jag skydda mitt barn från droger? Att hitta former för att diskutera dessa och liknande frågor är viktigt för de flesta föräldrar.

Fel! Okänt namn på

Kommunerna bör stödja och uppmuntra utveckling av föräldrautbildning, inte bara när barnet är nyfött utan återkommande. Behovet av föräldrautbildning är stort, inte minst för unga föräldrar. Erfarenhet visar att det kan vara bra med uppdelade utbildningar för mammor och pappor. En familjecentral – men också myndigheter i samverkan samt studieförbund och ideella organisationer – kan anlitas som utförare.

Det finns exempel på intressanta studiematerial för föräldrar och personal som kan fungera som stöd för föräldragrupper och studiecirklar. Materialet är dock ganska okänt, och det behöver göras en sammanställning av det aktuella utbudet så att det blir tillgängligt för fler. I Föräldrastödsutredningens betänkande "Förslag om hur stödet till föräldrar kan utvecklas och stimuleras" (SOU 1997:161) påtalas behovet av ett informativt och inspirerande material om föräldraskap och barns utveckling.

I många andra länder arbetar man aktivt med familje- och föräldrastödande verksamhet. I Storbritannien har Tony Blairs regering lagt fram en omfattande rapport om hur familjer ska stödjas – inte bara ekonomiskt. I Norge finns sedan 1995 ett föräldrahandledningsprogram. Där har barn- och familjdepartementet bidragit med utveckling och stöd till fakta- och metodinriktat material för föräldrar och personal.

Det finns alltså goda exempel att följa. Det är hög tid att lägga fram förslag på – och stimulans till – föräldrastödande verksamhet.

10.3 Utveckla familjecentralerna

En familjecentral riktar sig till föräldrar och barn och bedriver en verksamhet som är hälsofrämjande, tidigt förebyggande och stödande. En familjecentral bedrivs som ett samarbete som minst bör innehålla mödra- och barnhälsovården, öppen förskola och socialtjänst.

På en familjecentral arbetar flera olika yrkeskategorier tillsammans kring barnfamiljen. Förutom barnmorskor, sjuksköterskor, förskollärare och socialsekreterare kan det även finnas familjerådgivare, fritidsledare, psykologer och läkare.

Socialtjänsten ges tidigt möjlighet att få kontakt med utsatta och hjälpbehövande familjer. Familjecentralerna skapar värdefulla kontaktnät. Själviniterade och självdrivna nätverksgrupper bildas utifrån deltagarnas behov och önskemål. Grupperna kan rikta sig till unga föräldrar, ensamstående föräldrar, invandrare eller adoptivföräldrar.

Ingen vet hur många familjecentraler det finns i Sverige. Det finns ingen instans på nationell nivå med uppdrag att följa upp det arbete som görs. I stället är det en ideell förening, Föreningen för familjecentraler, som vet mest. De har 60 medlemmar och vet att många kommuner är på gång att starta upp en verksamhet.

Familjecentraler startas i allmänhet i projektform, men ansträngd ekonomi gör framtiden oviss. Detta skapar inte den långsiktighet som skulle behövas i verksamheten.

Kristdemokraterna ser mycket positivt på familjecentralsverksamheten, och målsättningen bör vara att minst en central med god tillgänglighet finns i varje kommun. Verksamheten bör startas och drivas utifrån underifrånperspektiv. Statens uppgift bör vara att stå för en nationell uppföljning av verksamheten så att forskningen kan tillgodogöra sig de erfarenheter som görs i verksamheten och så att statistiskt material kan samlas och spridas. Staten bör också stå för stimulans till huvudmännen av verksamheten, så att den kan permanentas och långsiktigt verka för förbättrat hälsoläge för barn och familjer samt förebygga att riskfaktorer löses ut.

10.4 Familjerådgivning

Antalet äktenskap och samboförhållanden som slutar med separation har ökat under en lång tid. Under perioden åren 1966–75 var det 9 % av alla 16-åringar som upplevt en separation mellan sina föräldrar. År 1999 var motsvarande andel 25 %. År 2003 upplevde 49 500 barn att deras föräldrar separerade.¹

Familjerådgivning är ett bra sätt att främja familjestabilitet. Förebyggande insatser måste finnas tillgängliga när behov uppstår. Kristdemokraterna medverkade under fyrklöverregeringen till förstärkt familjerådgivning, och numera är varje kommun skyldig att erbjuda familjerådgivning. De senaste årens besparingar har dessvärre drabbat verksamheten, och väntetiderna är i många kommuner alltför långa. FN:s barnkommitté har i ett uttalande rekommenderat Sverige att förbättra möjligheterna till familjerådgivning.

Kristdemokraterna vill pröva en familjerådgivningspeng som ger föräldrarna möjlighet att välja mellan privata och kommunala rådgivare. När ett barn föds bör också en gratischeck till familjerådgivning tillhandahållas för att uppmärksamma vikten av tidig kontakt med familjerådgivning för barnets skull.

10.5 Barnen behöver båda sina föräldrar – även om de separerar

När en skilsmässa/separation är ett faktum är det föräldrarnas ansvar att så snabbt som möjligt komma överens och hitta en lösning som fungerar för barnen. Kan föräldrarna inte komma överens måste de erbjudas hjälp att lösa sin situation. Det är av största vikt att snabbt hitta en lösning och minska risken för långvariga konflikter och låsningar.

Utifrån barnkonventionen, och med barnets bästa för ögonen, bör man utreda hur föräldrar bäst kan informeras och stödjas så att barnets behov får styra hur umgänget utformas. Kommunerna har sedan den 1 mars 1991 skyldighet att erbjuda föräldrar samarbetsamtal. Samarbetsamtalen är en rättig-

¹ SCB (2004) "Barn och deras familjer 2003".

Fel! Okänt namn på

het för föräldrarna, men de har ingen skyldighet att delta. Kristdemokraterna anser att samarbetsamtalen i nuvarande eller ändrad form bör göras till praxis. Samtalen ska bidra till att föräldrarna kan komma överens om hur ansvar, umgänge och kostnader ska fördelas dem emellan, exempelvis om föräldrarna bor långt ifrån varandra. På så sätt kan långdragna processer och upptrappade konflikter undvikas.

Det är otillfredsställande och djupt olyckligt att så många barn förlorar vardagskontakten med en av föräldrarna vid en skilsmässa eller separation. Barnet behöver och har rätt till båda sina föräldrar. Generellt bör således gemensam vårdnad om barnet vara det som skapar bäst förutsättningar för en fortsatt vardagskontakt med båda föräldrarna. Det har visat sig att gemensam vårdnad är bra endast i de fall föräldrarna är överens. Sedan lagen om gemensam vårdnad infördes 1998 har den i flera fall lett till negativa konsekvenser för barnen. Det finns exempel på barn som tvingats umgås med en förälder som tidigare begått övergrepp mot dem, vilket naturligtvis är oacceptabelt.

Enligt föräldrabalken ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla beslut som rör vårdnad, boende och umgänge. Det har framförts hård kritik mot att det ibland mer är föräldrarnas intressen som tillgodoses än barnets, vilket har uppmärksammats av 2002 års vårdnadskommitté (SOU 2005:43). Kristdemokraterna ställer sig positiv till den skärpning av lagtexten som kommittén föreslår som då skulle få följande lydelse: ”Avgörande enligt detta kapitel av alla frågor som rör vårdnad, boende, umgänge och annan kontakt är att umgänge ska ske enbart utifrån vad som är bäst för barnet.” Kristdemokraternas syn på vårdnad, boende och umgänge utvecklas i motionen ”Barnens rättigheter och samhällets skyldigheter”.

11 Ett barnvänligt arbetsliv

Den familjepolitiska debatten har under de senaste åren till stor del handlat om arbetsmarknadspolitiska frågor. Kristdemokraterna anser självklart att familjepolitiken ska anpassas efter de villkor och målsättningar som gäller på arbetsmarknaden – men dessa ska inte helt styra inriktningen på familjepolitiken. Analogt är det självklart så att arbetsmarknadspolitiken främst har andra målsättningar än ett fungerande familjeliv. Inte desto mindre är det avgörande att arbetsmarknadspolitiken anpassas efter de villkor och ramar som familjelivet ställer upp.

Vår politik för att möjliggöra kombinationen föräldraskap och arbetsliv består av de komponenter vi beskrivit ovan: en generös föräldraförsäkring, rätt till tre års tjänstledighet, barndagar, valfrihet i barnomsorgen.

11.1 Flexibel arbetstid och öppna arbetsplatser

Flexibel arbetstid är för många småbarnsföräldrar en nödvändighet för att få vardagen att fungera. Kommittén Valförslagsboksut har i sin antologi ”Barns

och ungdomars välfärd” redovisat de positiva effekterna av att föräldrar har flexibel arbetstid. Förändrade arbetsvillkor har medfört fler öppna arbetsplatser där arbetstagaren kan lämna arbetsplatsen eller ta emot besök. Detta har visat sig vara positivt för familjelivet. Flextiden och den öppna arbetsplatsen kan bli ett sätt för familjen att pussla ihop sin egen tid och på det sättet få mer tid för barnen. Det har också visat sig att föräldrar i första hand använder sin flexitid för att förkorta den tid barnen vistas i förskola eller annan barnomsorg utanför hemmet. En undersökning som Hem och skola genomfört förstärker det intrycket. Hela 39 % av de tillfrågade anser att flexibel arbetstid är bästa botemedlet mot ansvarskrockar. Det ökar också möjligheten att få mer tid för barnen när de nått skolålder eller behöver föräldrastöd som tonåringar.

Kvinnor har dock i mindre utsträckning än män flexibel arbetstid. Många föräldrar önskar främst flexiblare – inte kortare – arbetstid för att kunna förena föräldraskap och arbetsliv. Det åligger arbetsmarknadens parter ett stort ansvar när det gäller att genomföra detta.

Tack vare den tekniska utvecklingen är det i dag lättare att arbeta hemifrån. Denna möjlighet bör tas till vara i högre grad än vad som är fallet i dag och bör kombineras med ekonomiska insatser från stat eller kommun. Arbetet bör kunna organiseras så att möjlighet ges till frivillig arbetsdelning och/eller att tjänstledighet underlättas.

11.2 Att riva hinder – attitydförändringar till föräldraledighet

En förutsättning för att både kvinnor och män ska ha möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll och samtidigt fungera som förälder är att vi skapar ett barnvänligt arbetsliv, där omsorg om barn betraktas som värdefull kompetenshöjning och en merit.

Arbetsgivare som fyller ut en del av skillnaden mellan föräldraförsäkringen och lönen signalerar för den anställde att det är okej att ta ut föräldraledighet. Fler arbetsgivare borde inse värdet av att medarbetarna får tid med sina barn. En positiv syn på föräldraledighet bidrar till att arbetsgivaren blir attraktiv och får nöjda medarbetare.

Även om svenska företags attityd till mäns föräldraledighet inte är den främsta orsaken till att män tar ut så pass lite ledighet har studier visat att många män motarbetas av sina arbetsgivare. Endast 3 % av de undersökta företagen är uttalat positiva till att pappor tar ut sin föräldraledighet. Det är uppenbart att stat och kommun, tillsammans med arbetsmarknadens parter, måste ta sin opinionsbildande roll på allvar för att förändra synen på föräldraledighet. Detta kan göras genom en nationell kampanj för ett barnvänligt arbetsliv.

Fel! Okänt namn på

11.3 Stärkt skydd mot diskriminering vid föräldraledighet

Barn ska välkomnas av det omgivande samhället. Kvinnor som blir gravida ska kunna känna trygghet i att graviditeten inte innebär en knuff ut från arbetsmarknaden. Antalet anmälningar till JämO om misstänkt diskriminering i samband med graviditet och föräldraskap har ökat de senaste åren. Kristdemokraterna anser att alla typer av hinder eller diskriminering som män eller kvinnor riskerar att utsättas för under tiden för graviditet/föräldraledighet eller efter återvändandet till arbetet måste bekämpas.

Jämställdhetslagen 5 § stadgar att arbetsgivare ska uppmuntra föräldraledighet och underlätta den. Detta är en generell bestämmelse och någon sanktionsmöjlighet finns inte. Prejudicerande domar saknas, varför lagen blir tämligen uddlös. I utredningen "Hållfast arbetsrätt – för ett föränderligt arbetsliv" föreslås två konkreta åtgärder; dels att ett särskilt förbud mot diskriminering av föräldralediga införs i föräldraledighetslagen, dels att uppsägningstiden vid uppsägning på grund av arbetsbrist av anställd som är helt föräldraledig börjar löpa först när arbetstagaren helt eller delvis återupptar sitt arbete. Kristdemokraterna bedömer att dessa förslag är viktiga och rimliga för att motverka den diskriminering som finns mot föräldralediga.

EU:s ministerråd har enats om att garantera rätten att återuppta sitt arbete utan försämrade villkor efter föräldraledighet. Man ska också få tillgodoräkna sig förbättringar, såsom generella lönehöjningar, som arbetskamraterna erhållit under tiden. I dag kan föräldraledigheten vägas in som skäl för en förändring av tjänsten, vilket nu inte blir förenligt med de nya EU-reglerna. En skärpning av svensk lagstiftning i denna riktning ser vi som ett led i vårt arbete för att vård av barn ska ses som ett meritvärde även på arbetsmarknaden.

11.4 Hemarbetet måste uppvärderas

Med tanke på hur viktig omsorgen om barnen är framstår dagens system, som inte inbegriper omvårdnad i hemmet, som mycket otidsenligt. När barnomsorgsfrågor diskuteras glöms ofta att småbarnsperioden är en relativt kort period av livet. Ann-Marie Pålsson, docent i nationalekonomi och riksdagsledamot, kom för några år sedan ut med en bok om hemarbete som väckte mycket debatt. Hon konstaterade att det arbete som görs utanför den etablerade arbetsmarknaden endast ger låg grundtrygghet. Detta drabbar i första hand kvinnorna. Män och kvinnor arbetar ungefär lika mycket i tid räknat, men proportionerna mellan hemarbete och arbete utanför hemmet är olika. Kvinnorna arbetar 40 % mindre på den öppna arbetsmarknaden. Kvinnor missgynnas genom den här arbetsfördelningen.

Ur detta perspektiv finns det anledning att fråga sig hur staten betraktar arbete som sådant. Ann-Marie Pålsson noterar i sin bok att vård och underhåll av maskiner är en skattebas och räknas som värde i BNP, medan vård och underhåll av människor inom hemmet inte räknas i skattesammanhang och inte alls registreras i den ekonomiska statistiken. En ökad insikt om detta

samband kan dock, främst tack vare att Kristdemokraterna varit pådrivande, konstateras i det nya pensionssystemet. Fyra år per barn räknas som pensionsgrundande i det nya systemet. Insikten om hemarbetets värde borde också känneteckna andra socialförsäkringsreformer.

Kristdemokraterna anser att vård av egna barn, likväl som vård av andras barn, måste få ett starkare meritvärde på arbetsmarknaden och betraktas som jämförbart med flera andra yrkesinsatser.

11.5 Avdrag för hushållstjänster

Allians för Sverige föreslår att det införs en skattereduktion för hushållstjänster. Företag som säljer hushållstjänster får rätt att vid den månatliga inbetalningen av moms och arbetsgivaravgifter dra av 50 % av arbetskostnaden för alla hushållstjänster som man utfört. Fysisk person får under ett år köpa hushållstjänster enligt dessa regler till ett värde av maximalt 100 000 kr. Den maximala skattereduktionen kan således uppgå till 50 000 kr. Förslaget omfattar hushållstjänster som utförs i hemmet, hushållens köp av externa tvätteritjänster samt hämtning och lämning av barn från och till dagis eller motsvarande. Materialkostnader omfattas inte. Vad gäller utförare av tjänsterna omfattar förslaget företag och personer med F-skattsedel.

Den sammantagna effekten på det finansiella sparandet bedöms uppgå till 1 miljard kronor 2006. För många familjer där mannen eller kvinnan, eller båda, vill eller måste satsa mycket tid och kraft på sitt förvärvsarbete kan det bli en omöjlig uppgift att också hinna med hem och hushållsarbete. När man är hemma vill man i stället prioritera tid med barnen. Ett sätt att stödja familjen är att utforma beskattningen så att det går att köpa vita hushållstjänster till ett rimligt pris. Detta skulle få en rad omedelbara och positiva effekter. En rimlig beskattning av hushållstjänster skulle möjliggöra för även de med normala inkomster att köpa dessa tjänster. Det skulle också medföra att de personer, ofta kvinnor, som i dag utför sådana hushållstjänster på en svart marknad skulle få vita jobb och därmed en betydande trygghet i form av lön, pension och sociala försäkringar. För småbarnsföräldrar och ensamstående föräldrar är dubbelarbete ofta mycket påfrestande. Därför är sänkt skatt på hushållstjänster en viktig reform även i arbetet för ökad hälsa.

Kristdemokraterna vill införa en 50-procentig skattereduktion på tjänster som utförs i det egna hemmet eller på den egna tomten. Underlaget för skattereduktion utgörs av arbetskostnaden inklusive moms. Maximalt 50 000 kr per hushåll och år ska berättiga till skattereduktion.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2005

Göran Hägglund (kd)

Stefan Attefall (kd)

Mats Odell (kd)

Johnny Gylling (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Maria Larsson (kd)

Inger Davidson (kd)

Helena Höj (kd)

Chatrine Pålsson (kd)